

“Het ware tuinieren is de vreugdevolle overgave van hoofd, hart en hand aan de tuin. Hoe meer tuinliefde (en tuinieren) hoe meer vreugde.” Aldus het eerste gebod van Pieter Verhagen, die zijn ideeën, stellingen en wenken in tien geboden voor de tuin, in het laatste hoofdstuk van zijn boek samenvatte.

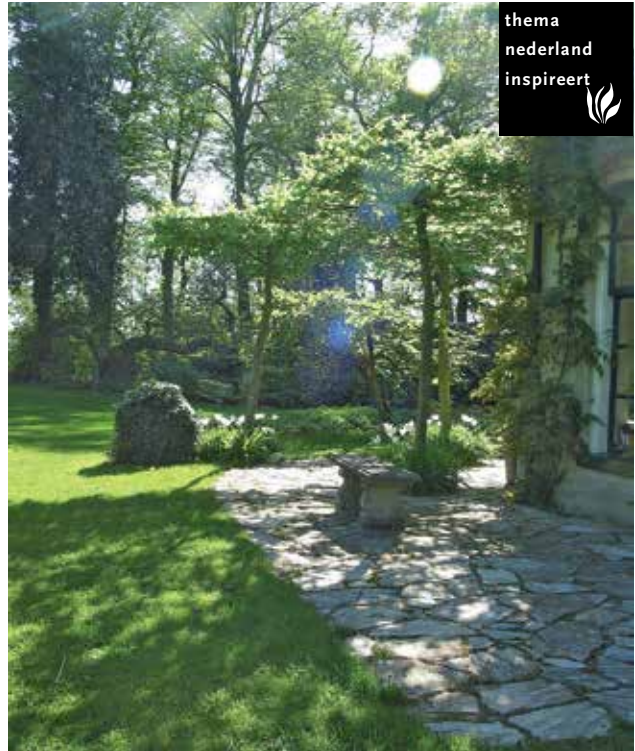
Tekst en fotografie: Anne Wolff

Het geluk van de tuin

Stedenbouwkundig ingenieur Pieter Verhagen (1882 - 1950) ontwierp talloze stads- en dorpsuitbreidingen, parken en landschappen. Verhagen stond bekend als de nestor van de Nederlandse stedenbouw, daarnaast was hij een bevolgen tuinliefhebber. In een oude boerderij in Rockanje, aan de rand van de duinen, legde Verhagen zijn tuin Carabas aan; met moestuin, ommuurde bloementuin en boomgaard. In de Tweede Wereldoorlog werd hem de toegang tot zijn geliefde Carabas onzegd. In deze periode schreef hij - als troost? - ‘Het geluk van de tuin. Een aansporing tot het zinvol tuinieren’. De eerste druk verscheen in 1946. Met de winter voor de deur wellicht een mooi moment om deze klassieker te (her)lezen.

Raad van een oude huisvriend

Zijn boek is als een oude huisvriend, wat stoffig maar heel dierbaar. Wat zo prettig is aan zijn bespiegelingen, goede raad en vriendelijke wenken, is dat het een tijdloos verhaal is. Geen glossy met perfecte tuinen, borders zonder onkruid of slakken. Nee, niets van dat alles. De illustraties verwijzen voornamelijk naar historische tekeningen en schilderijen. Zijn verhalen zijn vooral zo vreselijk herkenbaar. In het essay ‘De zegen der seizoenen’ pleit Verhagen voor het beleven (niet zijn omschrijving) van de seizoenen. De winter, zo schrijft Verhagen, “is voor goed opgenomen in de jaarlijkse cirkel

Puur geluk.

van het tuinbestaan (...). Temidden van de elkaar overlappende groeitijden der planten, het gedrang der bloeitijden, geeft hij een vast punt van kentering, van omzetting van wat was in wat komt, van afscheid in een belofte.” Dat komt toch behoorlijk in de buurt van de hedendaagse *seasonal flower movement*, die immers pleit voor meebewegen met de seizoenen.

Verhagen gaat ook niet voorbij aan het notoir falende geheugen van de tuinier in de winter. De stokken die de lege plekken aangeven in de zomerborders verliezen hun betekenis wanneer de catalogi van de kwekers binnenkomen. “De aantrekkelijke sprookjes, die de catalogi hem vertellen, zijn even boeiend als gevaarlijk, je moet er met bijzonder beleid doorheen lezen, en kunnen genieten van al het moois, zonder het in eigen tuin te begeren.”

Hoe dan ook: de raad van deze oude vriend is ieder seizoen welkom.

Bronnen: P. Verhagen (1961) *Het geluk van de tuin. Een aansporing tot het zinvol tuinieren*, Zwolle: Uitgeverij J.J. Tijn
Marinke Steenhuis (2007) *Stedenbouw in het landschap. Pieter Verhagen (1882 - 1950)*, Rotterdam: NAI [citaten afkomstig uit Verhagen (1961)]